

سبک زندگی اسلامی از دیدگاه دانشجویان دختر دانشگاه آزاد شهرضا با تاکید برجهیزیه

چکیده:

عنوان مقاله «سبک زندگی اسلامی با تاکید برجهیزیه از دیدگاه دانشجویان دانشگاه آزاد شهرضا» می باشد. این مقاله با دو روش کتابخانه‌ای و میدانی توسط چند نفر از پژوهشگران انجام گرفته است. در روش کتابخانه‌ای به مفاهیم سبک زندگی اسلامی و جهیزیه پرداخته شده است؛ همچنین آسیب شناسی جهیزیه و علل و عواملی که به جهیزیه‌های سنگین منجر شده است، بیان گردیده که ازجمله علل و عوامل، گرایش به تجمل‌گرایی، تهاجم فرهنگ غربی، توقعات اضافی و چشم و هم چشمی و... می باشد. در آخر مباحث نظری، برای مقابله باجهیزیه های سنگین و اینکه چه کنیم جهیزیه‌های امروزی با سبک زندگی اسلامی تطابق داشته باشد، پیشنهاداتی ارائه شده است ازجمله: ایجاد فضای معنوی در خانواده، اهمیت دادن به ضروریات زندگی، آرامش هدف نهائی زندگی است و فرهنگ سازی در جامعه توسط مسئولین. در روش میدانی، پژوهشگران با تدوین پرسشنامه و توزیع آن بین چند نفر از دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی شهرضا نظرات آنها را جمع آوری و توسط نرم افزار spss تجزیه و تحلیل شده است که نتایج این روش بیانگر آن است که وضعیت جهیزیه در جامعه باسبک زندگی اسلامی تطابق ندارد، همچنین وضعیت میزان جهیزیه با سبک زندگی اسلامی بین افراد روستائی و شهری با استفاده ازآزمون t برای مقایسه دو گروه مستقل استفاده شده و مشاهده می شود که میزان سطح معناداری ۰/۸۹۱ است و چون از ۰/۰۵ بیشتر است فرضیه تایید نمی شود و نتیجه می گیریم که تطابق میزان جهیزیه با سبک زندگی اسلامی بین افراد روستایی و شهری متفاوت نمی باشد.

کلید واژه‌ها: سبک زندگی، جهیزیه، زندگی اسلامی

1. کلیات

۱-۱. مقدمه

واژه سبک زندگی از نظر لغوی و موارد کاربرد، گستره وسیعی را در بر می گیرد؛ یعنی از رفتارهای خاصی که هر فردی برای زندگی خود برمی گزیند تا رفتارهای خانوادگی، فامیلی، محلی، شهری، کشوری و بین الملل قابل اطلاق است. از این منظر می توان سبک زندگی را ویژگی های رفتاری انسان تعریف کرد و بر اساس اختلاف این ویژگی ها، تعدد سبک ها را در نظر گرفت. اما این ویژگی ها از دیدگاه های مختلف قابل تقسیم به اشکال مختلف است، گستره این تقسیم بندی، سبک زندگی فردی، خانوادگی، گروه خاص و ... را شامل می شود. نوع دیگر تقسیم بندی از نظر عواملی است که در این ویژگی ها موثر است. یعنی گاهی عوامل طبیعی، جغرافیائی، اقلیمی، اجتماعی و تاریخی در آن موثر است. در گذشته ملاک تقسیم بندی سبک زندگی بر پایه اقتصاد بود که انگلس، مارکس و لنین به آن معتقد بودند اما اینک این مفهوم کارائی خود را گسترش داده و یک نوع طبقه بندی فرهنگی - هویتی شده است. وقتی پسوند اسلامی به سبک زندگی افزوده می شود بدان معناست که معیار سنجش آن، ارزش های اسلامی است. پس واژه سبک زندگی اسلامی می تواند متضمن این ویژگی ها باشد که فرد مورد نظر نیست بلکه منظور یک رفتار جمعی و اجتماعی است. آنچه که در این تحقیق مورد نظر می باشد این است که روشن سازیم باید چه نوع زندگی ای داشته باشیم و چه سبکی در اسلام مورد قبول نیست تا از آن دوری کنیم.

طبق فرمایش مقام معظم رهبری (مدظله العالی) «رفتار اجتماعی و سبک زندگی تابع تفسیر ما از زندگی است. هر هدفی که ما برای زندگی معینی کنیم متناسب با خود یک سبک زندگی به ما پیشنهاد می شود.»

در سبک زندگی اسلامی هدف این است که یک نوع ارزش یابی از رفتارهای رایج در جامعه برای روشن شدن وضعیت فعلی داشته باشیم. از طرف دیگر باید ضوابط ارزشیابی اسلامی را در نظر داشته باشیم، اما اینکه ارزش ها و سبک زندگی موجود چگونه است باید از نظر جامعه شناختی و روش خاص خودش مشخص شود اما اینکه ارزش ها و سبک زندگی موجود به خصوص در زمینه جهیزیه چگونه است، باید اسلام و ارزش های اسلامی را شناخت و باید این دو را با هم تطبیق دهیم که آیا آنچه در جهیزیه رایج است با سبک زندگی اسلامی مطابقت دارد یا ندارد. آنگاه بخشی که تطابق ندارد، باید برای اصلاح آن چاره جوئی شود که چه کنیم که سبک زندگی مردم در جهت اسلامی شدن بیشتر حرکت کند و راهکار آن چیست؟

بر اساس مطالب ارائه شده فوق، این پژوهش در نظر دارد برای تقویت ادبیات سبک زندگی اسلامی، نظرات دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی شهرضا را به عنوان بخش کوچکی از جامعه بزرگ بانوان کشور در این خصوص گرد آوری نماید تا ضمن مقایسه این نظرات با سبک زندگی اسلامی - میزان تطابق یا واگرایی افکار جامعه را با وضعیت مطلوب در این زمینه (جهیزیه) مشخص و راهکارها و پیشنهادات احتمالی را به دست اندر کاران بخش فرهنگی جامعه ارائه نماید.

۲-۱. مفهوم شناسی (۱) سبک زندگی

در فرهنگ لغت، شیوه زندگی یا سبک زیستن که منعکس کننده گرایش ها و ارزش های یک فرد یا گروه است عادت ها، نگرش ها، سلیقه ها و معیارهای اخلاقی و سطح اقتصادی و... که طرز زندگی کردن فرد یا گروهی را می سازد سبک زندگی می گویند.^۱ در تعریفی ساده «سبک زندگی» الگوی مسلط برای شیوهی زندگی و

^۱ - حسینی دشتی، معارف و معاریف، ج ۴، ص ۲۶۰

ارتباطات میان افراد در یک دوره‌ی خاص است، که به دلیل تحولات سیاسی و اجتماعی و تکنولوژیک تغییر می‌کنند. نمودهای ملموس این تغییر را می‌توان در تغییر در سطح زندگی اقتصادی، تنوع و افزایش کمیت کالاهای مصرفی، معماری و تزئینات داخلی خانه‌ها، تبلیغات شهری، محتوای برنامه‌های رادیو تلویزیونی و مطبوعات و حتی شیوه صحبت افراد مشاهده کرد. در فرهنگ «آکسفورد» سبک زندگی، راه‌های گوناگون زندگی فرد یا گروه معرفی شده و در فرهنگ «رندوم هاوس» عادات، منش‌ها، رویکردها، ذوق‌ها و قریح، استانداردهای اخلاقی و سطح اقتصادی معرف سبک زندگی است.^۱

«آنتونی گیدنز» سبک زندگی را از مؤلفه‌های زندگی مدرن می‌داند در این میان به سال‌های پس از جنگ جهانی دوم و ظهور دولت‌های رفاهی در اروپای غربی تأکید دارد. به اعتقاد گیدنز دنیای مدرن و گزینه‌های قابل انتخاب را برای افراد افزایش می‌دهد.^۲

درحالی که در فرهنگ‌های ماقبل مدرن فرد معمولاً پیرو یک سبک و شیوه زندگی خاص بود. هر چند در این دوران هم شاهد انتخاب‌هایی برای افراد هستیم، اما گزینه‌های گوناگون به هم شباهت دارند و دامنه و تعداد آنها چنان محدود است که سبب می‌شود تنها سبک مشخصی برای زندگی در هر فرهنگی تعریف شده باشد و همه افراد متعلق به فرهنگ‌های یکسان به سبک تقریباً مشابهی زندگی کنند. در اینجا نکته مهم، تطابق همه افراد با ارزش‌های همسان منبث از فرهنگ واحد است و نه امکان انتخاب‌هایی که گاهی ظاهر می‌شوند. سبک زندگی اگر چه با مفهوم مد و مدگرایی قرابت مفهومی دارد اما اعم از آن است. به عبارت دیگر «مد» بخشی از سبک زندگی در یک دوره معین است. مدها، الگوهای فرهنگی هستند که توسط بخشی از جامعه پذیرفته می‌شوند و دارای یک دوره زمانی نسبتاً کوتاه اند و سپس فراموش می‌شوند.

سبک زندگی پدیده‌ای است قابل مشاهده که مصادیق ملموس آن در گذر زمان تغییر می‌کند. در عین حال روند تغییر نمودهای آن در مقایسه با مد کندتر است مگر این که به واسطه‌ی رویدادهایی نظیر انقلاب یا تغییرات برنامه‌ریزی شده‌ی دولتی سرعت یابند. ضمن این که در مقایسه با مد، گستره نفوذ بسیار بیشتری دارد.

۲) سبک زندگی اسلامی

بشر در زندگی خود همواره به یک سلسله آداب و رسوم پایبند بوده و شیوه‌ای را برای خویش برگزیده و زندگی خود را بر اساس همین آداب و رسوم ادامه می‌دهد، خواه آنها را خود اختراع کرده و یا از دیگران اقتباس نموده باشد اما از آن رو که انسان آفریده خداست، بی تردید بهترین برنامه برای کمال جسم و روح او برنامه‌ای است که از سوی خداوند تنظیم یافته باشد و این برنامه در آداب و رسوم پیامبران بزرگ خدا و

^۱ مجله شمیم یاس - شماره ۱۲۲ - ص ۱۱

^۲ - گیدنز، آنتونی، (۱۳۸۲)، تجدد و تشخص، مترجم ناصر موفقیان، نشرنی، تهران

اوصیای گرامی ایشان متجلی است، و کامل ترین آنها همان راه و روش پیامبر اسلام^(ص) است چنانچه در سوره مبارکه احزاب آیه ۲۱، راه و روش آن حضرت بهترین الگو و سرمشق زندگی برای هرکس به خدا و روز قیامت ایمان دارد معرفی گردیده است.

همچنین درخطبه ۱۶۰ نهج البلاغه آمده است: "به پیامبر پاکیزه و پاکت اقتدا کن، که راه و رسم او الگویی است برای الگوطلبان، و مایه‌ی فخر و بزرگی است برای کسی که خواهان بزرگی باشد، و محبوب ترین بنده نزد خدا کسی است که از پیامبرش پیروی کند، و گام برجایگاه قدم او نهد."^۱ ازاین رو، هر مسلمانی شائق است که از رفتار پیامبرخویش آگاه باشد. می‌خواهد بداند سیمای پیامبر او چگونه بوده، آداب شخصی آن حضرت از قبیل خوردن و آشامیدن، خوابیدن و بیدارشدن، رفت و آمد، نشستن و برخاستن، نظافت، سفر، لباس و مسکن، معالجه و درمان و... و آداب عبادی ایشان مانند نماز و روزه، حج و صدقه، دعا و قرآن خواندن و... و آداب خانوادگی او هم چون ازدواج، همسراری و تربیت فرزند و... و آداب اجتماعی و معاشرت حضرتش با مردم و دوستان و یاران، و ده‌ها آداب و سنتی که آن بزرگوار رعایت می‌کرده چه بوده است.^۲

ازنظر علامه طباطبائی: «سبک زندگی اسلامی، سبک خاصی از زندگی در دنیا که ضمن تأمین مصالح دنیوی با کمال اخروی و زندگی ابدی حقیقی در محضر حق تعالی نیزهماهنگ است.»

در این سبک از زندگی مناسک عبادی که نقش شعائر دارند آموزشگاهی برای آشنایی و انس با اهداف متعالی مکتب هستند به تعبیر دیگر اگر مناسک و شعائر هر مکتب، نماد باورهای اساسی اصیل آن مکتب است، پس مناسک عبادی اسلام آموزشگاهی برای تجلی و تحقق عبودیت انسان متعالی است.

اگر مناسک عبادی ما از شعار بودن و هدایت‌گری دور شود و رنگ بنده‌پروری و نقش جهت‌دهی تلاش‌ها و حرکت‌های روزانه انسان را از دست بدهد و به تعبیر روشن‌تر اگر رابطه شعائر با رفتار روزانه ما قطع و زندگی ما در آموزشگاه مناسک با جاذبه قرب الهی آراسته نگردد آن‌گاه هم مناسک مابقی خاصیت و ذهنی و نوعی سرگرمی بریده از واقعیت زندگی خواهد شد و هم رفتار روزانه ما بی‌روح و پوچ و بی‌ارزش و خشک خواهدگردید.^۳

۳)جهیزیه:

جهیزیه در لغت به جهاز عروس گفته می‌شود و در اصطلاح به مجموعه وسائل و اشیائی که از سوی خانواده دختر به عروس به هنگام عزیمت به منزل بخت‌تسلیم گردد اطلاق می‌شود. جهیزیه، مالی است که

^۱-نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی

^۲-محمد حسین طباطبائی، سنن النبی، ص ۷

^۳-نامه جامعه، ص ۲۴

ضمائم

باسمه تعالی

پاسخگوی گرامی:

با سلام، پرسشنامه ی حاضر برای پایان نامه ی کارشناسی سطح ۲ حوزه ی علمیه ی خواهران، تنظیم گردیده و هدف آن بررسی میزان تطابق جهیزیه در جامعه با سبک زندگی اسلامی می باشد. پاسخ صریح و صادقانه کمک ارزنده ای به غنای ادبیات سبک زندگی زندگی اسلامی در جامعه می کند. قبلا از همکاری شما صمیمانه سپاسگزاری می نمایم.

گروه پژوهشی منهاج الهدی - حوزه علمیه معصومیه شهرضا

الف) اطلاعات شخصی

(این قسمت مربوط به شخص پاسخگو می باش و با توجه به وضعیت و مشخصات فردی تکمیل می گردد.)

۱. سن

۱۸-۲۵ ☐ ۲۵-۳۰ ☐ ۳۰-۳۵ ☐ ۳۵ و بالاتر ☐

۲. رشته تحصیلی

علوم ریاضی ☐ علوم تجربی ☐ علوم انسانی ☐

۳. وضعیت حجاب (خارج از دانشگاه)

چادر ☐ مانتو- مقنعه ☐ مانتو- روسری ☐ مانتو- شال ☐

۴. محل زندگی

مرکز استان ☐ شهر ☐ روستا ☐ نام استان

۵. وضعیت اقتصادی خانواده (درآمد ماهیانه)

حدود ۵۰۰۰۰۰ ☐ حدود ۱۰۰۰۰۰۰ تومان ☐ ۲۰۰۰۰۰۰ تومان و بالاتر ☐

ب) متن اصلی پرسشنامه

سؤال	خیلی زیاد	زیاد	تا اندازه ای	کم	خیلی کم
۱ به نظر شما اسلام با جهیزیه های سنگین جامعه موافق است؟					
۲ به نظر شما اسلام با اقلام غیر ضروری در جهیزیه موافق است؟					
۳ به نظر شما جهیزیه های امروزی تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۴ به نظر شما استفاده از ماکروفر تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۵ به نظر شما استفاده از سرخ کن تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۶ به نظر شما استفاده از چای ساز تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۷ به نظر شما استفاده از قهوه جوش تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۸ به نظر شما استفاده از ماشین ظرف شویی تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۹ به نظر شما استفاده از ساندویچ ساز تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۱۰ به نظر شما استفاده از ظروف نقره تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۱۱ به نظر شما استفاده از وسایل تزئینی آشپز خانه تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۱۲ به نظر شما استفاده از کریستال تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					
۱۳ به نظر شما استفاده از پرده های تزئینی تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟					

					۱۴ به نظر شما استفاده از آرکوپال تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۱۵ به نظر شما استفاده از بخار شوی تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۱۶ به نظر شما استفاده از ظروف چینی تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۱۷ به نظر شما استفاده از اتو پرس تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۱۸ به نظر شما استفاده از سرویس دکوری تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۱۹ به نظر شما استفاده از LCD و LED تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟
					۲۰ به نظر شما استفاده از غذاساز تا چه میزان با سبک زندگی اسلامی هم خوانی دارد؟

سؤال باز پاسخ : در محیط پیرامونی - به جز مواردی که گفته شد-چه جهیزیه هایی را، خلاف سبک زندگی اسلامی می دانید؟

فهرست منابع

- قران کریم، ترجمه الهی قمشه ای
- نهج البلاغه، ترجمه محمددشتی
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری [http:// www.leader.ir](http://www.leader.ir)
- جمعی از خواهران طلبه، (۱۳۷۹)، «زن از دیدگاه ادیان و مکاتب» قم
- حسینی، سید جواد (۱۳۹۰) بانوی بانوان سخن می گوید، مرکز نشر هاجر، قم.
- حسینی دشتی، معارف و معاریف، ج ۴، چاپ دوم
- حکیم، سید منذر (۱۳۹۱) زندگانی و سیره حضرت زهرا^(س) مرکز نشر هاجر، قم
- شیخ الاسلامی، سید حسین، مسند فاطمه الزهراء، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۴۱۹ق ، چاپ دوم، ۱۳۸۸.
- طباطبائی، محمدحسین، سنن النبی، مترجم: حسین استادولی، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۸۵
- کرمی ، علی، سیره و سیمای ریحانه پیامبر، انتشارات دلیل ما، چاپ اول، ۱۳۸۰-
- کاتوزیان ، ناصر، حقوق مدنی، ج ۱، بی جا، بی تا
- گیدنز، آنتونی، (۱۳۸۲)، تجدد و ت شخص، مترجم ناصر موفقیان، نشرنی، تهران
- مجله شمیم یاس، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، سال ۱۲، شماره ۱۱۴
- مجله شمیم یاس، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، شماره ۱۲۲
- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ناشر: اشجع
- نامه جامعه، نشریه جامعه الزهراء، حوزه علمیه خوهان قم، سال ۸، شماره ۱۰۴

<http://noorportal.net/printArticale.aspx?id=27718>

<http://www3.Kermanshah.irna.ir/fa/News/8085015>

<http://www.Zibakade.com/Article>

<http://sooreyas.ir/?p=201>

<http://Mehrnews.com>

